

STADIUL ACTUAL ȘI PERSPECTIVE PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTELOR EUROPENE

Liliana CHIHAIA (SAVA)

*Universitatea Stefan cel Mare din Suceava, Facultatea de Stiinte Economice și Administrație Publică,
Departamentul Economie, Suceava, Romania*

*Autorul corespondent: Chihaiia (Sava), Liliana, liliana.sava@usm.ro

Rezumat. În procesul de extindere a UE cu consolidarea treptată a necesității de a depăși diferențele socio-economice semnificative în dezvoltarea regiunilor, sfera politicii regionale a UE s-a extins semnificativ. Setul de instrumente pentru atingerea acestui obiectiv a fost un grup de fonduri structurale specializate, al căror număr a variat în conformitate cu evoluția obiectivelor politicii regionale ale UE. Scopul acestui articol este de a identifica stadiul actual și perspective privind implementarea proiectelor europene, pentru că etapa de programare 2014-2020 se apropie de final iar noile obiective de politică UE pentru perioada 2021-2027 sunt deja agreate. Strategia va avea în vedere axe prioritare cum sunt: dezvoltarea unei economii competitive; dezvoltarea capitalului uman; protejarea mediului și optimizarea utilizării resurselor; dezvoltarea unei infrastructuri moderne, inteligente și durabile.

Cuvinte cheie: absorbția fondurilor europene, extinderea UE, fonduri structurale, mecanisme financiare, proiecte europene.

Introducere

Cea mai mare parte a fondurilor structurale sunt distribuite sub forma unei game largi de programe de granturi, dintre care majoritatea sunt investiții. Criteriile de eligibilitate și condițiile specifice de finanțare variază în funcție de tipul specific de program și de zona de finanțare. Cota principală a asistenței structurale este furnizată sub formă de subvenții gratuite sau asistență directă și într-o măsură mai mică - prin împrumuturi, subvenții la dobândă, garanții, participare la capitaluri proprii, participare la capital de risc.

Stadiul actual privind implementarea proiectelor europene

Utilizarea fondurilor europene se bazează pe un acord de parteneriat între Comisia Europeană și Guvernul României. Acordul include identificarea clară a nevoilor și priorităților orientărilor strategice care abordează obiective tematice, corelarea acordului cu recomandările Strategiei Europa 2020 din rapoartele de țară și Planul Național de Dezvoltare.

Programarea financiară care încă este în implementare 2014-2020, a fondurilor structurale și a coeziunii a fost formată din șapte programe operaționale. Aceste programe au fost: Programul Operațional Capital Uman – POCU, Programul Operațional Competitivitate – POC, Programul Operațional Infrastructura Mare – POIM, Programul Operațional Asistență Tehnică – POAT, Programul Operațional Dezvoltare Regională – POR, Programul Operațional Capacitate Administrativă – POCA și Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Defavorizate – POAD.

În ceea ce privește dezvoltarea istorică, există cinci grupuri majore de mecanisme financiare ale politicii regionale a UE:

- 1) mijloace de limitare a amplasării noilor întreprinderi în regiuni supraaglomerate;
- 2) organizarea spațială a activității economice a țării;
- 3) stimulente financiare de stat;
- 4) crearea infrastructurii;
- 5) mijloace moi de stimulare a dezvoltării socio-economice.

Conform metodei de influență (directe sau indirecte) există trei tipuri principale de mecanisme pentru implementarea politicii regionale a Uniunii Europene: administrativ, socio-psihologic, economic.

Principalele mecanisme financiare pentru punerea în aplicare a politicii regionale la nivel național și supranațional în UE: grantul pentru investiții (cel mai puternic dintre mecanisme); subvenții la dobândă; beneficii fiscale; reducere de amortizare fiscală; subvenții legate de utilizarea forței de muncă; beneficii de transport.

În plus, se utilizează mecanisme care nu sunt subvenționate ale politicii regionale a UE. În special, în 2014-2020 practica atragerii ingineriei financiare din instrumentele Fondurilor structurale și de investiții europene a devenit larg răspândită, în special prin inițiativele lor comune cu Comisia Europeană (JESSICA, JEREMIE, JASPERS, JASMINE).

Perspective în implementarea programelor operaționale

Ca urmare a acordului Parlamentului European din 16 decembrie 2020, Consiliul UE a adoptat la 17 decembrie 2020 regulamentul privind noul Cadru Financiar Multianual (CFM) 2021-2027 și pachetul de relansare economică Next Generation EU (NGEU). Regulamentul prevede un buget pe termen lung de 1 074,3 miliarde EUR pentru UE27 (cele 27 de state membre rămăse ca urmare a Brexit-ului) în prețurile din 2018, inclusiv integrarea Fondului european de dezvoltare

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile. Metoda de alocare a fondurile se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană. Există cinci priorități investiționale:

- o Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- o Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice
- o Europă conectată, cu rețele strategice de transport și digitale
- o Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate
- o Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Pentru a putea realiza dezvoltarea economică, sunt stabilite noi programe operaționale pentru perioada 2021-2027 printre care:

- 1) POCU – Program Operațional Capital Uman
- 2) POCS – Program Operațional pentru Combaterea Sărăciei
- 3) POCID – Program Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare
- 4) PODD – Program Operațional Dezvoltare Durabilă
- 5) POT – Program Operațional de Transport
- 6) POS – Program Operațional de Sănătate
- 7) POR – Program Operațional Regional

În tabelul nr. 1 sunt prezentate trei programe operaționale cu axele specifice fiecăruia în parte.

Tabelul 1

Programe operaționale finanțate din fonduri UE în perioada 2021-2027

Axe prioritare	Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2021-2027	Programul Operațional de Transport (POT) 2021-2027	Programul Operațional de Sănătate (POS) 2021-2027
Axa 1	Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii	Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier	Continuarea investițiilor în spitale regionale
Axa 2	Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională	Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru accesibilitate teritorială	Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu
Axa 3	Creșterea calității și asigurării echității în sistemul de educație și formare profesională	Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată	Servicii de recuperare, paliativă și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității
Axa 4	Adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieții muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic	Îmbunătățirea mobilității naționale, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată	Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii
Axa 5	Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic	Îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov	Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
Axa 6	Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți	Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată	Informatizarea sistemului medical
Axa 7	Antreprenariat și economie socială	Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal	Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament
Axa 8	Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii	Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor	
Axa 9	Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (prioritate comună Educație/Ocupare)	Creșterea gradului de siguranță și securitate pe rețeaua rutieră de transport	
Axa 10		Asistență Tehnică	

 Sursa: Prelucrare proprie conform: mfe.gov.ro
Concluzii

Pentru perioada de programare 2021-2027, a fost lansată o nouă strategie de dezvoltare pe regiuni, care are principal obiectiv dezvoltarea echilibrată în regiuni, prin procesul de creștere economică durabilă, favorabil integrării sociale, care duce la niveluri de viață mai ridicate și la reducerea decalajului de dezvoltare intra și interregional. Pentru perioada 2014-2020 s-a propus ca banii de la Comisia Europeană să intre într-un cont al băncii centrale, care transmite fonduri

direct de la băncile comerciale către conturile beneficiarilor, realizând astfel optimizarea fluxului de numerar.

Pentru cadrul financiar 2014-2020, România a avut alocări de la Uniunea Europeană aproximativ 42 miliarde euro, din care 18,9 miliarde euro pentru dezvoltare rurală și pescuit, 21,8 miliarde programe structurale și de coeziune. Majoritatea fondurilor structurale au fost destinate infrastructurii de transport, pentru comunicații de mediu, dezvoltare urbană, educație, creare locuri de muncă și asistență socială.

Se poate spune că absorbția fondurilor europene, împreună cu investițiile străine, creează o creștere economică durabilă în orice țară a Uniunii Europene.

Referințe

Carti

1. Antonescu Daniela, 2011, Dezvoltarea Regională. Tendințe. Mecanisme. București, Editura Top Form.
2. Chelcea, S. (2001), Metodologia cercetării sociologice, Metode cantitative și Calitative, Editura Economică, București
3. Grupul de reflecție, evaluarea stării economice naționale, Dezvoltarea regională și integrarea europeană, 2015.
4. Ionescu Claudia, 2007, Politica de dezvoltare regională, București, Editura TRITONIC.
5. Maylor, H. (2010), Project Management, 4th Edition, Harlow, Pearson Education
6. Ștefan Maria-Claudia, 2008, Dezvoltarea regională și locală, București, Editura Economică.
7. Ungureanu George, Mateoc-Sârb Nicoleta, 2009, Dezvoltarea Regională și Rurală, Iași, Editura: Tipo Moldova.

Articole în reviste:

8. Andra-Mădălina Pantilie, (2018), Dinamica dezvoltării economico-sociale a româniei la nivel regional.
9. Becker S., Egger P, von Ehrlich M. (2010). Going NUTS: The effect of EU Structural Funds on regional performance // Journal of Public Economics 94
10. Capello, R. (2019). Regional Development Theories and Formalised Economic Approaches: An Evolving Relationship. Italian Economic Journal
11. Whitty, S. J., Maylor, H. (2009), And then came Complex Project Management (revised), International Journal of Project Management

Referințe Web:

12. <http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>
13. <http://mfe.gov.ro/stadiul-absorbției-fondurilor-ue/>
14. Regional Development Policy: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/regionaldevelopment.htm>
15. <https://www.fonduri-structurale.ro/2021-2027>